

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XXI



BELGRADE
1990

BALCANICA XXI, Beograd 1990, 1—411.



суседа, нека је зида на точковима да може побећи), или она новијег датума — *Нове бунаре копај, а старе не затрпавај* — о упоредом чувању старог и развијању новог пријатељства, као етички став човека косовског поднебља, примораног на кретања, сеобе, миграције — условљене вишевековним турским и арнаутским прогонима са родног огњишта. Даља истраживања нашег аутора показују да је уз стари облик ове пословице која није имала преносно, метафорично значење, била и прича, коју затим у запису читамо. — *Човек није пиринач да се домери*; ова пословична мисао представља континуитет једне грчке мисли да је човек мерило свих ствари. Она је, дакле, у овом запису новијег датума, суђећи по њеној конструкцији и језичком обележју, „архаично језички колорит је уступило место новијим облицима (није уместо неје; пиринач уместо ориз)“.

Од пословица и изрека насталих у кругу жена посебно се издваја она о женској домишљавости — *Женски шер никој неје научија*. Уз ову пословицу записивач је чуо три приче и забележио све три варијанте истог мотива. Насупрот овој, у кругу мушкараца је настала пословица, очито новијег датума — *Жена индустријска зна и ћирилицу и латиницу*, показујући, по речима истраживача, да је „патријархални оклоп попустио и да жена постаје економски самостална. Нижу се затим мисли

о субјективним слабостима хвалисавог човека (*Врапче на свој кантар кило и фртаљ*), али и оног претерано скромног који готово скрива своје вредности, у смислу пословице — *Цвеће се не кити, само је китка*. — Изузетно патриотски и завичајно је наглашена пословица *Најбоље се лежи где се врежи*, насупрот старој латинској сентенцији — *Ubi bene ibi patria* (Где је добро, ту је и отаџбина).

Неретко је уз пословицу записана и прича из које је она проистекла, као што је из Езопових и Доситејевих басана следила поучка, наравоченије, епимитион. Још је Вук Караџић запазно ту међузависност народне приче и пословице: „У народу нашем има много малије приповедака које се као пословице приповиједају.“ Проширујући ово Вуково запажање, наш аутор-записивач додаје: „Прича се у овој књизи полако заборавља, а порука или закључак то јест пословица, добија све више самосталност и временом постаје потпуно издвојена и самостална. Тако у крилу народне приче, често и недовољно мотивисане и без жеље народног уметника постепено нестаје и раба се народна пословица.“

Настала на записима народних умотворина, књига колеге В. Цветановића је прерасла у вуковске поруке и просветитељска наравоченија, каква су она Доситејева, која су им и прави узор.

Миодраг Стојановић

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

— Друштво за пелопонеске студије —

Друштво за проучавање Пелопонеза основала је 1954. године група уважених грчких научника од којих су, и у нашој научној средини, добро позната

и цењена имена професора Панајота Зепа и Ника Веија. Удруживање у *Пелопонеску хетерију*, подстакнуто завичајном припадношћу оснивача и управе, има за

циљ, како то стоји у 2. члану оснивачког документа, истраживање Пелопонеза из историјског, археолошког, фолклористичког, лингвистичког, споменичког, етнолошког, економског и социјалног угла, али, исто тако, и из угла геологије, минералогije, ботанике, пољопривреде и природних наука уопште. Друштво је, затим, поставило себи задатак да шири научна сазнања о Пелопонезу и упознаје надлежне органе са резултатима истраживања, а на крају, али не и последњи, јесте задатак очувања уметничких, историјских и књижевних споменика као и њихова презентација. Циљеви Друштва остварују се на различите начине: издавањем периодике, архивске грађе и монографских студија које се баве неким од пелопонеских питања. Да би активност Пелопонеског Друштва текла по плану које је оно себи поставило, у Атини је оформљен центар који Друштву омогућује континуирану делатност. У тим просторијама је смештена засад још мала, али добро снабдевена тематска библиотека. Друштво се финансира из чланарине, прилога и завештања угледника као и од продаје публикација, што је све довољно за нормалан рад: за истраживачка путовања у земљи и иностранству, организовање ископавања и рестаурација, предавања, симпозијума и конгреса.

Друштво за проучавање Пелоповог острва изашло је пред грчку јавност најпре својим часописом "Πελοποννησιακά" који је већ првим бројем привукао пажњу стручне публике, а потом и организацијом многих симпозијума и конгреса на којима су учествовали најбољи истраживачи из Грчке и из иностранства. Симпозијуми, судећи по учесницима, имају национални карактер, а тематски су окре-

нути појединим областима Пелопонеза у којима се, наизменично, из године у годину одржавају. Кружећи тако, од 1973. године од једне области у другу (Ахаја, Коринтија, Аркадија, Аргонида, Месенија, Илија (Елида), Лаконија), Друштво за пелопонеске студије ће ускоро затворити и трећи круг. До сада су изашла и акта прва два циклуса ових скупова: Акта I ахајског симпозијума у Патрама — 1974, Акта I коринтијског симпозијума у Коринту — 1975, Акта I аркадског симпозијума у Триполију — 1976, Акта I аргонидског симпозијума у Нафплиону, Акта I месенијског симпозијума у Каламати — 1978 — да наведемо само прва издања.

Сваких пет година Пелопонеско Друштво организује велике међународне конгресе. Први такав конгрес одржан је у Спарти 1975. године, други у Патрама 1980, трећи у Каламати 1985, а у припреми је и четврти међународни конгрес пелопонеских студија који ће се одржати септембра месеца ове године у Коринту. Реферати и саопштења са свих ових конгреса су већ објављени што указује на велику издавачку моћ Друштва. У годишњем извештају за 1987, који је скупштини Друштва поднео професор Грицопулос, читамо да десет томова зборника радова са локалних симпозијума и два зборника са интернационалних конгреса износе укупно више од 8.000 страница на којима су махом приказани новији резултати истраживања или новија сагледавања старих резултата. Тај импресивни број у међувремену је, појавом нових издања, увећан сигурно за још неколико хиљада страница. Да ли је, на крају, потребно нагласити да су оне и за балканолога прворазредно штиво.

Мирослав Вукелић